
PROCESE JUDICIARE INTENTATE PARTICIPANȚILOR LA MIȘCAREA DE REZISTENȚĂ ANTISOVIETICĂ DIN MOLDOVA POSTBELICĂ

Elena Postică

Chipul oribil al dictaturii comuniste s-a arătat cum nu se poate mai bine în represiunea exercitată asupra oponenților regimului. Propaganda sovietică trecea sub tăcere atât cazurile de nesupunere și manifestările ostile ale populației față de regimul sovietic, cât și modul barbar prin care organele de represalii s-au răfuit cu participanții și susținătorii mișcării de rezistență. Informații cu un asemenea conținut se întâlneau doar în documentele Securității, în rapoartele sosite pe adresa organelor superioare de conducere și toate cu mențiunea „strict secret”. Procesele judiciare intentate organizațiilor antisovietice din Basarabia se țineau cu ușile închise. Liderii acestora nu mai erau defăimați în mod public, cum se proceda în anii ‘30 în URSS. Se ținea în taină însăși existența unor asemenea organizații, întrucât se considera că în URSS, țara ce întruchipa „lagărul păcii și al progresului social, al frăției între popoare și al bunei stări generale” nici nu putea fi vorba de mizerie, foamete, acte de nesupunere și ură față de regimul existent.

Unele și aceleași acțiuni violente erau calificate în mod diferit atunci când se cerea de a da o apreciere fapturilor lor. Jefuirea, maltratarea, arestarea și chiar omorârea țăranilor de către reprezentanții puterii erau interpretate de „apărătorii legii” ca „încălări ale legalității revoluționare”, în timp ce acțiunile disperate ale țăranilor, aflați în legitimă apărare, atacurile asupra instituțiilor de stat, a activiștilor de partid și sovietici, întreprinse de ei ca răspuns la atrocitățile comise de autorități, erau calificate de aceiași „apărători ai legii” ca acte de banditism. Cei care aveau un alt mod de gândire decât cel oficial, care îndrăzneau să se opună regimului erau considerați criminali de stat, trădători, bandiți, tâlhari etc. Autorităților nu le era convenabil și nu puteau admite să se spună nici chiar în materialele secrete, că la lupta împotriva lor s-au ridicat oamenii cei mai buni din teritoriile ocupate.

Exista o hotărâre specială a Plenului Judecătoriei Supreme a URSS, potrivit căreia toate formațiunile antisovietice urmau să fie condamnate conform prevederilor art. 54-1 lit. „a” al Codului penal al URSS („trădare de patrie”) (Postică 2001, 183). Liderii acestor formațiuni de obicei erau condamnați la pedeapsa capitală prin împușcare, iar membrii activi – la 25 ani privațiune de libertate.

Alarmat de situația creată în republică, biroul CC al PC (b)M a adoptat la 23 iunie 1945 o hotărâre specială, în care erau trasate măsuri urgente pentru intensificarea luptei împotriva dezertării și eschivării de la înrolare în Armata Roșie¹.

Întru executarea acestei hotărâri, la 7 iulie 1945, Procuratura RSSM a expediat o circulară procurorilor de teren, din care, printre altele, aflăm că numai în primele șase luni ale anului 1945 organele NKVD-ului au reținut în județul Bender 913 dezertori și 1345 de persoane ce se eschivau de la recrutare, iar în raionul Comrat 1516 de dezertori și persoane ce se eschivau de la recrutare și de la muncă la întreprinderile industriale din URSS. Organelor de reprimare de pe teren li se cerea să aplice cele mai drastice măsuri pentru a pune capăt acestui fenomen, iar persoanele arestate să fie deferite Tribunalului militar în termen de cinci zile. Dezertorii antrenați în „activitate banditească” urmau să fie condamnați conform articolului 54-1 lit. „a” al Codului penal al RSS Ucrainene, adică pentru trădare de patrie².

Dezertorii și acei care se împotriveau mobilizărilor la întreprinderile industriale ale imperiului erau trași la răspundere în conformitate cu decretul Prezidiului Sovietului Suprem al URSS din 26 decembrie 1941, fiind privați de libertate ori trimiși la munci forțate³.

Numai în anul 1946 au fost supuse pedepsei penale 1750 persoane, care au abandonat întreprin-

¹ AOSPRM, f. 51, d. 431, p. 52.

² ANRM, f. 3085, inv. 1, d. 26a, p. 46.

³ AOSPRM, f. 51, inv. 3, d. 84, p. 138.

derile industriei militare, termenul privațiunii de libertate fiind de la cinci până la opt ani⁴.

În a doua jumătate a anului 1947 și în primul trimestru al anului 1948 Tribunalul militar al MAI al republicii a condamnat 563 de persoane la privațiune de libertate pe termene de la cinci la opt ani. Până la 1 ianuarie 1948 Direcția republicană de miliție a adunat de la diferite întreprinderi peste 6000 de cereri privind căutarea persoanelor; 5237 de persoane abandonaseră întreprinderile din regiunile Stalingrad și Vorosilovgrad.⁵

Legislația sovietică prevedea pedepse deosebit de aspre și pentru cetățenii care refuzau sau nu reușeau să achite în termenele stabilite impozitele agricole. Într-o circulară, expediată la 16 iunie 1945 de către Procuratura RSSM procurorilor de teren, se cerea să fie luate cele mai drastice măsuri pentru a asigura îndeplinirea legii cu privire la colectarea pâinii și curmarea agitației orientate spre tergiversarea planului de colectări.

Persoanele ce se eschivau în mod categoric de la îndeplinirea obligațiilor de livrare a pâinii urmau a fi deferite Tribunalului militar în termen de cinci zile și condamnate conform articolului 56-20 al Codului penal al RSSU. Iar cele ce făceau agitație orientată spre zădărnicierea planului de colectare a pâinii erau trase la răspundere penală conform articolului 54-10, al. II al Codului penal al RSSU⁶.

Potrivit datelor Procuraturii RSSM, până la 1 noiembrie 1945 fuseseră intentate 146 de dosare penale persoanelor ce au comis „crime” în perioada campaniei de colectare a pâinii din roada anului 1945. Din ele, 120 au fost intentate persoanelor acuzate de neîndeplinirea obligațiilor de livrare a pâinii, nouă – pentru agitație antisovietică împotriva livrărilor de pâine către stat, două – pentru sabotaj contrarevoluționar și 15 – pentru agitație orientată spre zădărnicierea îndeplinirii planului de livrare a pâinii către stat. În baza acestor dosare, până la 1 noiembrie 1945, 78 de persoane au fost private de libertate pe un termen de la trei la zece ani, celelalte dosare urmând a fi examinate ulterior⁷.

Din informația ministrului justiției V. Bondarenco, expediată secretarului CC al PC (b) M. N.

Coval la 18 decembrie 1946 aflăm că de la începutul campaniei de colectare a pâinii din anul 1946, până la 1 noiembrie judecătorii populare ale republicii au examinat 185 de dosare penale intentate persoanelor ce au refuzat să predea pâine statului. În baza lor au fost condamnate 409 persoane, inclusiv pentru neachitare repetată a obligațiilor de livrare a pâinii către stat – 145 de persoane și pentru neîndeplinirea obligațiilor – 264 de persoane, termenul condamnării fiind de la trei la zece ani privațiune de libertate (Иacar 1994, 322).

În a doua jumătate a anului 1946 judecătorii populare ale RSSM au hotărât condamnarea a încă 710 persoane – așa-zise „elemente culăcești”, dintre care 457 de persoane – la privațiune de libertate pe termen îndelungat, cu confiscarea întregii averi, motivul fiind același – eschivarea de la îndeplinirea obligațiilor de livrare a produselor agricole către stat (Иacar 1994, 681).

Conform legislației în vigoare, persoanele acuzate de desfășurarea agitației antisovietice și difuzarea foilor volante erau condamnate în baza art. 54-10, al. 1 al Codului penal al RSSU. Astfel, pentru afișarea a două foi volante cu conținut antisovietic lângă casa președintelui sovietului sătesc Frumușica, raionul Florești, locuitorii acestui sat Ion și Ana Groza au fost privați de libertate pe termen de 10 ani, cu suspendarea drepturilor civile pe termen de cinci ani⁸.

De aceeași pedeapsă a avut parte și I. Nichita din s. Dângeni, raionul Ocnița, care în noaptea de 19 spre 20 septembrie 1948 a alcătuit și a difuzat patru foi volante, în care s-a pronunțat împotriva organizării colhozului, amenințându-i pe președintele sovietului sătesc și pe președintele colhozului cu moartea, în caz că nu vor renunța la activitatea lor⁹.

Pe parcursul anilor 1947-1948 organele Ministerului Securității de Stat au arestat 180 de persoane acuzate de agitație antisovietică (Иacar 1994, 354). În 1947 și în opt luni ale anului 1948, Judecătoria Supremă a RSSM a examinat 181 de dosare penale, în baza cărora pentru comiterea unor „crime contrarevoluționare” au fost condamnate 265 de persoane¹⁰. Printre condamnați, alături de „elementele culăcești și naționaliste”, erau și

⁴ AOSPRM, f. 51, inv. 3, d. 84, p. 140.

⁵ AOSPRM, f. 51, inv. 5, d. 79, p. 60.

⁶ ANRM, f. 3085, inv. 1, d. 26a, p. 55.

⁷ ANRM, f. 3085, inv. 1, d. 30, p. 15.

⁸ ANRM, f. 3085, inv. 1, d. 846, p. 259.

⁹ AOSPRM, f. 51, inv. 8, d. 512, p. 56.

¹⁰ AOSPRM, f. 51, inv. 1, d. 101, p. 36

mulți slujitori ai Bisericii Ortodoxe din Moldova și conducători ai unor secte religioase.

Pentru desfășurarea „agitației contrarevoluționare”, au fost privați de libertate 69 de sec-tanți (Postică 1997, 112). Astfel, la 26 mai 1947, prin sentința Judecătoriei Supreme a RSSM, în baza art. 54-10, al. 2 și 54-11 ale Codului penal al RSSU, au fost condamnați la 10 ani privațiune de libertate opt conducători și membri ai sectei „Tătunea Ioan - Ioan Botezătorul”, ce activa clandestin pe teritoriul județului Bălți. În decembrie 1947 au fost privați de libertate șase conducători și membri activi ai sectei clandestine a inochemiștilor în frunte cu V. Rusanov-schi (Postică 1997, 112). La 18 decembrie 1947 au fost deferiți justiției nouă membri ai sectei „Arhanghelul Mihail”, împreună cu conducătorul acesteia, Alexandru Culeadici, originar din s. Todirești, raionul Ungheni. Secta întrunea cca 50 de membri activi care, pe lângă activitatea religioasă, desfășurau în mijlocul populației agitație antisovietică, răspândind apelul de a nu intra în colhoz, a nu plăti impozite și a nu sluji în Armata Sovietică¹¹. La 27 decembrie 1947 au fost condamnați 14 conducători și membri activi ai uneia dintre cele mai numeroase secte religioase clandestine ce activa pe teritoriul RSSM, „Marti-rii lui Iehova”, care se evidențiau prin atitudinea dușmănoasă față de puterea sovietică, difuzând în mijlocul populației numeroase foi volante cu conținut antisovietic prin care populația era îndemnată să nu participe la alegerile în organele puterii de stat, bărbații să refuze serviciul militar în Armata Sovietică, tinerii să nu între în rândurile comsomolului și să nu participe la activitatea organelor puterii sovietice¹². La 11 octombrie 1947, prin sentința consfătuirii speciale a MSS al URSS au fost condamnați la opt ani privațiune de libertate conducătorii „Societății adventiștilor reformatori de ziua a 7-a” Terentie Cercov, Petru Mangul și Feodor Podlesnâi. Pe parcursul anilor 1945-1946, pe lângă propaganda religioasă, membrii acesteia au desfășurat pe teritoriul Basarabiei agitație antisovietică, pentru a obține eschivarea populației de la serviciul militar în Armata Sovietică, au răspândit zvonuri despre o eventuală prăbușire a puterii sovietice și a tutu-ror necredincioșilor¹³.

Odată cu declanșarea colectivizării forțate a gos-podăriilor țărănești s-a înregistrat o creștere considerabilă a numărului de persoane condamnate pentru agitație antisovietică orientată împotriva construcției colhoznice. Potrivit unui raport privind activitatea Judecătoriei Supreme a RSSM expediat la Moscova, numai în trimestrul I al anului 1949 instanța dată a examinat 78 de do-sare intentate pentru comiterea unor „crime de stat”, în cazul a 63 de dosare fiind pronunțată sentința finală. În mare, acestea erau dosare in-tentate pentru agitație antisovietică împotriva construcției colhoznice. „Acest lucru, menționa președintele instanței judiciare supreme a re-publicii E. Chișlean, se explică prin împotrivirea activă manifestată în prezent de către elementele culăcești față de măsurile promovate în acest an de CC al PC (b)M și Guvernul moldovenesc în vederea organizării colhozurilor în raioanele de vest ale republicii” (p. 120). Principalul conținut al „crimelor” comise de cei condamnați rezidă în următoarele: desfășurarea agitației antisovietice, orientate împotriva colectivizării gospodăriilor țărănești, amenințări la adresa activiștilor lo-cali, răspândirea foilor volante cu caracter anti-colhoznic, „calomnii” ce discreditează realitatea sovietică și viața în URSS, elogierea modului de viață din România „burghezo-moșierească”, răspândirea zvonurilor despre izbucnirea unui răz-boi anglo-american împotriva URSS, inevitabila înfrângere a Uniunii Sovietice în acest război și lichidarea puterii sovietice în Basarabia (Postică 1997, 120).

Unele informații referitoare la activitatea unor organizații antisovietice din Basarabia cum ar fi: *Arcașii lui Ștefan, Partidul Democrat Agrar, grupul lui Filimon Bodiu, Armata Neagră, Uniunea națională a muncitorilor din noua generație* și a felului cum au fost lichidate aceste formațiuni au fost date publicității pentru prima oară în anul 1987 într-o lucrare editată de subdiviziunea din Chișinău a KGB-ului cu prilejul împlinirii a 70 de ani de la crearea „VCK” („Vserossiiskaia Ci-rezvâceainaia Komissia”) (Кожемякин 1987). În lucrare sunt înșirate și numele securiștilor care s-au evidențiat prin zelul de care au dat dovadă în anihilarea rezistenței antisovietice și anticomuniste a basarabenilor: A. Danilov, S. Popov, D. Nichitin, I. Kululaev, G. Bulgac, Alafiev, A. Zatăca, A. Ostrețov, I. Mordoveț, Kuznețov, Vladimirski ș. a. Bineînțeles că aceștia sunt prezentați

¹¹ ANRM, f. 3085, inv.1, d. 144, p. 10-11.

¹² ANRM, f. 3085, inv. 1, d. 144, p. 11-12.

¹³ ANRM, f. 3085, inv. 1, d. 144, p. 16.

ca adevărați eroi, în timp ce martirii rezistenței sunt calificați drept elemente de clasate (Țurcanu 2004, 207).

Unul dintre primele procese intentate oponenților politici ai regimului de ocupație din RSSM a fost cel al membrilor organizației clandestine *Majadahonda* din Orhei. Pe parcursul lunii februarie 1941 organele de represalii au arestat 40 de ilegaliști (Boldișor 1995). La sfârșitul lunii, enkavediștii de la Chișinău înștiințau Moscova precum că „organele NKVD-ului din RSSM și secția județeană din Orhei au descoperit și au lichidat Organizația ilegală contrarevoluționară și de spionaj a tineretului studios din or. Orhei, care avea legătură directă cu centrul din România, urmărind scopul principal – răsturnarea puterii sovietice în Basarabia și Unirea ei cu România” (Bunăcalea, Calcea 1999, 50, 51, 85)¹⁴. Interogatoriile și torturile au durat până la 20 iunie, când deținuții au fost transferați la penitenciarul din Chișinău, unde în noaptea de 24 iunie a fost înscenat un rușinos proces de judecată, care a durat 10 ore.

În dimineața zilei de 25 iunie președintele Tribunalului militar Odesa Ustiujaninov a pronunțat sentința: conform articolelor 54-4, 54-6c, 54-11 ale Codului penal al RSS Ucrainene, Anatol Guma, Vichentie Eprov, Grigore Mih, Victor Brodețchi, Anatol Cotun, Dumitru Dobândă, Onisim Cozma și Mihai Grăjdianu, elevi ai Școlii Pedagogice din Orhei, au fost condamnați la moarte prin împușcare; Arcadie Țelea, Victor Guma, Pavel Boguș, Gheorghe Martânov, Eugen Brașoveanu, elevi ai Școlii Pedagogice din Orhei, și Ion Bacalu, elev la Școala nr. 2 din Orhei – la câte 25 de ani privațiune de libertate plus cinci ani lipsă de drepturi politice; Maria Majaru, profesoară la Școala Pedagogică din Orhei – la 10 ani privațiune de libertate¹⁵.

Sentința Tribunalului militar a fost executată pe data de 27 iunie 1941.

La 26 septembrie 1941, în or. Kazan are loc procesul de judecată al altor câțiva membri ai organizației *Majadahonda*. Judecătoria Supremă a RASS Tătare l-a condamnat pe Dumitru Avramoglo, elev al Școlii Pedagogice din Orhei, la moarte prin împușcare, iar pe colegii săi Vsevolod Ciobanu, Vladimir Alexeev și Dumitru Stici

– la câte 10 ani privațiune de libertate (Boldișor 1995).

Potrivit unor date ale Procuraturii RSSM, pe parcursul anului 1947 au fost arestați și deferiți justiției 30 de conducători și membri ai Organizației Naționale din Basarabia „Arcașii lui Ștefan”, cărora li s-au deschis dosare penale¹⁶. Organizația Națională din Basarabia „Arcașii lui Ștefan” a activat în anii 1946-1947 și a cuprins 33 de sate din fostul județ Sorooca, având în jur de o sută de membri, majoritatea studenți de la instituțiile de învățământ din Sorooca și tineri intelectuali de la sate. Aspirația supremă a tinerilor ilegaliști era eliberarea teritoriilor românești de sub ocupația sovietică și restabilirea vechilor hotare ale României Mari.

La 11 iunie 1947, prin sentința Tribunalului militar al MAI al RSSM, în baza articolelor 54-2 și 54-11 ale Codului penal al RSS Ucrainene, sunt condamnați la diferite termene de privațiune de libertate 18 membri ai organizației: Vasile Bătrânac, Victor Solovei, Teodosie Guzun, Ilie Zăbulica, Vasile Cibotaru, Ion Brumă, Petru Brumă, Condrat Ursachi, Anton Romașcan, Nichita Brumă, Nicolae Sveatcovschi, Teodor Maxim, Alexei Manea, Nicolae Prăjină, Iacov Racovschi, Vasile Cvasniuc și Nicolae Flocosu (Tudor 1992, 150).

Ministerul Securității de Stat al URSS a apreciat eforturile anchetatorilor „moldoveni” în vederea depistării și condamnării „trădătorilor de patrie”. Astfel, „pentru înaltă calitate de anchetare privind dosarul în cauză”, anchetatorul superior al Ministerului Securității de Stat al RSSM, Levcenko, șeful adjunct al Secției de anchetare a MSS al RSSM, căpitanul Lecari și șeful Secției județene Sorooca a MSS al RSSM locotenent-colonelul Ostretșov, au fost premiați cu cadouri de preț și cu un salariu lunar suplimentar¹⁷.

Al doilea dosar penal este deschis unui grup de opt persoane în frunte cu Alexei Brighidin. De comiterea unor crime prevăzute de articolele 54-2 și 54-11 ale Codului penal al RSSM au fost acuzați și membrii ONB Teodor Cojocar, Ion Ianușev și Vasile Volcanov. Alt dosar a fost deschis lui Vasile Cucu, membru activ al ONB „Arcașii lui Ștefan”¹⁸.

¹⁴ ASISRM, d.p. 2233, vol. 5, p. 1442.

¹⁵ ASISRM, d.p. 2233, vol. 5, p. 1450-1456.

¹⁶ ANRM, f. 3085, inv. 1, d. 144, p. 119.

¹⁷ ANRM, f. 3085, inv. 1, d. 144, p. 19.

¹⁸ ANRM, f. 3085, inv.1, d. 144, p. 19.

Arestările membrilor și simpatizanților acestei organizații antisovietice au continuat și în anii următori. Potrivit unor surse, pentru participarea directă sau indirectă la activitatea formațiunii au fost arestate și condamnate la diferite termene de detențiune cca 100 de persoane (Tudor 1992, 150).

Arestările membrilor organizației antisovietice *Sabia dreptății* au început în luna mai 1950. „Cercetările au durat mult și în acest răstimp am fost ținuți în subsolul din str. Livezilor nr. 104, își amintea unul dintre liderii organizației, Ion Moraru. Ziua era liniște, iar noaptea începeau cercetările, însoțite de cele mai neverosimile torturi. L-am avut la început ca judecător de instrucție pe Popov, apoi pe Zealiu, care se înfuria când afirmam că noi suntem români, iar ei sunt cotropitori” (Moraru 1994).

La interogatoriu acuzații au mărturisit că motivul principal care i-a determinat să adere la mișcarea de rezistență a fost politica promovată de autoritățile sovietice.

„Activitatea mea antisovietică, cum o numesc organele de anchetă, eu o consider activitate națională, a declarat Ion Moraru în timpul procesului judiciar. Sunt nemulțumit de faptul că în instituțiile de învățământ studiază puțini moldoveni. ...În 1948 eram nemulțumit de ceea ce publicau ziarele, mi-am împărtășit gândurile lui P. Lungu, i-am promis să scriem scrisori critice anonime”¹⁹.

Motive similare de revoltă găsim și în declarațiile făcute de Vasile Țurcanu: „Eram nemulțumit de ceea ce scriau ziarele și scriitorii. De aceea am convenit cu Lungu și Moraru să trimitem scrisori scriitorilor moldoveni. Această decizie a fost luată după deportarea culacilor. Corespondam cu foștii studenți deportați Cojocaru și Plăcintă”²⁰.

La 24 noiembrie 1950, conform sentinței Judecătoriei Supreme a RSSM, au fost condamnați pentru activitate antisovietică 10 membri și susținători ai organizației clandestine *Sabia dreptății*²¹: Eugen Guțu, născut în 1912, s. Drochia, raionul Târnova. În anii războiului, a fost ostaș în Armata Română. Acuzat de „complicitate cu ocupanții germano-români” și de activitate antisovietică. Mihail Gheorghelaș, născut în 1915, s. Drochia,

raionul Târnova. Acuzat de „complicitate cu ocupanții germano-români” și de activitate antisovietică; Pavel Istrati, născut în 1894, s. Mândâc, raionul Târnova. Acuzat de antisovietism și colaborare cu „ocupanții germano-români”. I s-a încredințat că în anul 1941 a organizat, împreună cu alți „culaci” din s. Mândâc, o primire solemnă „ocupanților români”, în special șefului postului de jandarmi, iar apoi, în anul 1942, „luând cuvântul la o adunare organizată de autoritățile de ocupație, a chemat populația să acorde ajutor armatelor de ocupație în lupta împotriva Armatei Sovietice și a rostit calomnii despre Uniunea Sovietică”; Vasile Oleinic, născut în 1904, s. Slănina, raionul Târnova; Alexandru Bobeică, născut în 1922, s. Drochia, raionul Târnova. În anii războiului, ostaș în Armata Română. Fotograf în sat; Ion Moraru, născut în 1929, s. Slănina, raionul Târnova. Învățător la școala primară din s. Șuri; Petru Lungu, născut în 1930, s. Cotiujeni, raionul Lipcani, elev al Școlii Pedagogice din Bălți; Vasile Țurcanu, născut în 1932, s. Drochia, raionul Târnova, elev al Școlii Pedagogice din Bălți; Chiril Morărescu, născut în 1916, s. Șuri, raionul Drochia. Paznic la judecătoria populară din raionul Drochia; David Leahu, născut în 1915, s. Drochia, raionul Târnova. Croitor particular.

În baza art. 54-10, al. 1 și 2, 54-3, 54-11 ale Codului penal al RSS Ucrainene și decretului Prezidiului Sovietului Suprem al URSS din 26.05.1947, Eugen Guțu, Mihail Gheorghelaș și Pavel Istrati au fost condamnați la 25 ani de detenție în lagăre de muncă silnică cu suspendarea drepturilor civice pe un termen de cinci ani și confiscarea averii²². Vasile Oleinic, Alexandru Bobeică, Petru Lungu, Ion Moraru, Vasile Țurcanu, Chiril Morărescu și David Leahu au fost condamnați, în baza art. 54-10, al. 1 și 54-11 ale Codului penal al RSSU, la 10 ani privațiune de libertate cu suspendarea drepturilor civice pe un termen de cinci ani²³. În conformitate cu art. 33 al Codului penal al URSS, ei au fost declarați „deosebit de periculoși social” și după ispășirea pedepsei trebuiau să fie exilați pe un termen de 10 ani în regiuni îndepărtate ale URSS²⁴.

În lunile iulie-august 1950, ca rezultat al unor măsuri operative ale organelor de miliție, au fost

¹⁹ ASISRM, f. 017373, d.p. 5729, vol. 4, p. 368.

²⁰ ASISRM, f. 017373, d.p. 5729, vol. 4, p. 369.

²¹ ASISRM, f. 017373, d.p. 5729, vol. 4, p. 397-401.

²² ASISRM, f. 017373, d.p. 5729, vol. 4, p. 400-401.

²³ ASISRM, f. 017373, d.p. 5729, vol. 4, p. 400-401

²⁴ ASISRM, f. 017373, d.p. 5729, vol. 4, p. 401.

uciiși mai mulți membri ai organizației antisovietice *Armata Neagră*, alți 40 de membri și susținători ai formațiunii au fost vânați, arestați și acționați în judecată. S-au intentat câteva procese judiciare. La 25 decembrie 1950, prin sentința Tribunalului militar regional Odesa, pronunțată în cadrul unei ședințe cu ușile închise la Chișinău, au fost acuzați de înaltă trădare și condamnați opt conducători și membri activi ai organizației *Armata Neagră*. Ion Borș, Teodor Coșcodan, Ion Coșcodan – toți trei locuitori ai satului Condrătești, au fost condamnați la moarte prin împușcare. Vasile Ganea, s. Condrătești, Grigore Iovu, s. Năpădeni, Mihail Jardan, s. Rădeni, Simion Alexa, s. Sinești, Gheorghe Buruiană, s. Condrătești, au fost condamnați la 25 de ani privațiune libertate în lagăre de corecție prin muncă cu suspendarea drepturilor pe termen de cinci ani și confiscarea averii²⁵.

În ianuarie 1951, în cadrul unui proces judiciar, intentat de Tribunalul militar al MAI al RSSM, alte 14 persoane au fost condamnate la 25 de ani de detenție în lagăre de muncă silnică cu suspendarea drepturilor pe termen de cinci ani și confiscarea averii (Postică 1997, 135-136). Printre cei condamnați erau: mama lui Ion Borș, Elena Borș, și soția lui, Maria Borș, mamă a trei copii minori; soția lui Grigore Iovu, Alexandra Iovu, mamă a doi copii minori; soții Iustin și Vera Fotescu, mamă a trei copii, din s. Condrătești; soții Nicolae și Ana Bocșa din s. Năpădeni; Maria Buruiană din s. Condrătești, mamă a trei copii, sora lui Teodor Coșcodan și mama lui Gheorghe Buruiană; Ion Mardari din s. Năpădeni; Alexei Bodrug și Ion Fotescu din s. Condrătești.

Soarta acestor oameni și a celorlalți participanți sau susținători ai mișcării de rezistență fusese hotărâtă cu mult înainte de proces – din momentul arestării lor.

Deja la 14 decembrie 1950 (sentința de condamnare a fost pronunțată la 24 ianuarie 1951), Mordoveț, ministrul Securității de Stat al RSSM, decidea trimiterea condamnaților în Gulag. În hotărârile aprobate de el se menționa că „ținând cont de faptul că prin caracterul crimei, aceștia trebuie supuși unei izolări speciale, după condamnare să fie trimiși, pentru ispășirea pedepsei, într-un lagăr special al MAI al URSS” (Țurcanu, Postică 1995).

La 22 februarie 1951 Tribunalul militar al MAI al RSSM a condamnat la 25 de ani de detenție în lagăre de corecție prin muncă cu suspendarea drepturilor civile pe termen de cinci ani și confiscarea averii încă 18 membri și susținători ai *Armatei Negre*, locuitori ai satelor Chișcăreni și Flămânzeni, raionul Chișcăreni, Condrătești și Năpădeni, raionul Cornești și Rădeni, raionul Bravicea: Feodor Herța, Mihail Onceanu, Feodor Soroceanu, Petru Malcoci, Gheorghe Verega; Trofim Popa, Ion Cargopolțev; Alexandra Malcoci, Gheorghe Bogatu, Efimia Popa, Nastas Jardan, Efim Bodrug, Teodor Antoci, Constantin Musteață, David Jeverdan, Elisaveta Jardan, Reveca Coșcodan și Axenia Popa²⁶. Toți au fost acuzați pe motiv că au știut despre existența organizației *Armata Neagră*, dar nu au anunțat organele puterii sovietice, că au acordat adăpost membrilor organizației, i-au asigurat cu produse alimentare, deși printre așa-ziii „complici” erau și persoane care nici nu auziseră de denumirea organizației și nu erau la curent cu acțiunile antisovietice ale acesteia. Condamnații au fost trimiși în lagărele din Vorkuta, Karaganda, Norilsk, Mineralnâi, Stepnoi, Oziornâi, Angarsk.

În septembrie 1951 Tribunalul militar regional Odesa a dat dispoziții Judecătoriei populare din raionul Cornești să execute prevederile sentinței în ceea ce privește confiscarea averii condamnaților, ce se păstra la rudele acestora. Cum era de așteptat, rezultatele perchezițiilor efectuate la fața locului au demonstrat că nu se mai putea nimic de confiscat, pentru că pretutindeni domnea sărăcia și mizeria.

Iată, de pildă, care era averea Mariei Borș, soția „chiaburului” Ion Borș:

- „1. Casă de locuit - 1;
2. Casă nelocuibilă - 1;
3. Magazie - 1;
4. Vaci - 1;
5. Vițel-sugaci - 1;
6. Găini - 8;
7. Masă - 1;
8. Bufet deteriorat - 1;
9. Noptieră - 1;
10. Pat - 1;
11. Ladă veche - 1;

²⁵ ASISRM, f. 15067, d.p. 5890, vol. 4, p. 303.

²⁶ ASISRM, f. 19036, d.p. 5951, vol. 6, p. 214-223.

12. Țoluri - 10 m;
13. Perne - 2;
14. Butoaie de diferite mărimi - 3;
15. Obligații ale împrumutului al 4-lea de stat în sumă de 125 rub. și de restabilire a economiei naționale în sumă de 25 rub. În total 150 rub.
16. Grădină semănată cu porumb, aproximativ 0,5 ha;
17. Diferită veselă de casă²⁷.

După arestarea unui mare grup de membri și susținători ai organizației antisovietice *Partidul Libertății* au urmat nenumărate interogatorii, însoțite de maltratări psihice și fizice. Scopul lor era unul: de a-i face pe acuzați să recunoască crime pe care nu le săvârșiseră. În cele din urmă, în zilele de 18-27 ianuarie 1951, a fost intentat un proces judiciar cu ușile închise, membrii *Partidului Libertății* fiind învinuiți de trădare de patrie, desfășurarea activităților antisovietice, comiterea unor acte teroriste împotriva activiștilor de partid și sovietici ș. a. Deși nu săvârșiseră nici un act terorist, totuși li s-a incriminat intenția de a-l asasina pe Tudor Scafaru, președintele sovietului sătesc Văsieni, și de a arunca în aer unele clădiri administrative din Chișinău, inclusiv clădirea în care își ținea lucrările Sovietul Suprem al RSSM. Drept mărturii documentare ale „crimelor” comise serveau corespondența membrilor organizației, două exemplare ale Regulamentului *Partidului Libertății*, culegerea „fascistă” „Cuvântul Mareșalului către săteni”, două poezii antisovietice scrise de V. Bivol, câteva arme și rezervele de cartușe confiscate de KGB în momentul percheziției și arestării acuzaților (Postică 1997, 198).

În timpul arestului, lui Vasile Vâlcu i se confiscase o armă, dar autoritățile au considerat că e mult mai periculos Almanahul ziarelor „Basarabia și Bucovina”, pe care îl păstrase în casa părinților din 1942 și care în documentele KGB-ului a fost calificat drept „culegere fascistă”. Almanahul fusese alcătuit de Ministerul Propagandei și tipărit la 20 decembrie 1941, inserând numeroase materiale, precum: „Lupta pentru dezrobirea Basarabiei și Bucovinei”, „Germania, România și bolșevicii. Rosturile războiului împotriva rușilor”, de asemenea și un Apel al Mareșalului Antonescu către săteni, care se încheia cu aceste cuvinte: „Nu uitați, de la mic la mare, că sunteți ieșiți dintr-o

brazdă stăpânită și păstrată prin sânge și în sânge. Împlețiți-vă și înfrățiți-vă cu această brazdă. Stați înfipti în ea și pregătiți-vă să muriți cântând pentru ea. Este mai mult ca oricând porunca ceasului de față. Este porunca pentru mine și este porunca pentru voi²⁸. În vremuri de teroare comunistă pedeapsa pentru păstrarea unui astfel de document nu putea fi alta decât condamnarea la moarte.

La 27 ianuarie 1951 Tribunalul militar regional Odesa, în componența președintelui Nelupov și a membrilor Darmeșkin, Iakimenko și Sineakov, fără participarea acuzatorilor și apărării, în cadrul unei ședințe judiciare închise, convocate în orașul Chișinău, a pronunțat sentința²⁹ în procesul intentat „organizației antisovietice insurecționale Partidul Libertății”: Constantin Condrat, Ion Istrati, Victor Andreev, Vladimir Bivol, Vasile Vâlcu au fost condamnați la moarte prin împușcare; Nicolae Istrati, Ion Barbăneagră, Simion Panaghiu, Grigore Vărtosu, Andrei Nani, Simion Calestru, Andrei Guțu, Sava Roșior, Eremia Stratan, Ion Andreev, Andrei Sanduța, Tudor Goncarenco, Sava Rusu, Tudor Ciorescu, Constantin Guțu, Ion Goțonoagă, Dionisie Plămădeală, Gheorghe Sâli – la detenție în lagăre de corecție prin muncă pe un termen de 25 ani; Olga Școla, Grigore Gennuchi, Grigore Vâlcu – pe un termen de 10 ani; Gheorghe Cristea și Avram Nagacevschi – pe un termen de cinci ani.

În urma unei cereri de grațiere, la 5 mai 1951 Președintele Sovietului Suprem al URSS a admis înlocuirea pedepsei capitale prin împușcare aplicată lui Vasile Vâlcu cu detențiunea în lagăre de corecție prin muncă pe un termen de 25 de ani³⁰. Ion Istrati a fost executat la 18 mai 1951³¹. Destinul celorlalți condamnați a fost similar destinului a sute de mii de români basarabeni ce au avut de suferit de pe urma regimului stalinist.

În iunie 1951 este înscenat un proces judiciar intentat unui număr de 17 membri și susținători ai grupului ilegal condus de Filimon Bodiș, formațiune antisovietică și anticomunistă ce a activat în anii 1945-1950 pe teritoriul fostelor raioane Chișcăreni, Telenești, Sângerei și Călărași. Prin sentința pronunțată la 8 iunie de către Tribunalul militar al MAI al RSSM Olimpiada

²⁷ ASISRM, f. 15067, d.p. 5890, vol. 1, p. 97.

²⁸ ASISRM, f. 018219, d.p. 5742, vol. 11, p. 101.

²⁹ ASISRM, f. 018219, d.p. 5742, vol. 16, p. 479-501.

³⁰ ASISRM, f. 018219, d.p. 5742, vol. 16, p. 508-600.

³¹ ASISRM, f. 018219, d.p. 5742, vol. 16, p. 508-600.

Bodiu, soția lui Filimon Bodiu, a fost acuzată de „trădare de patrie, comiterea de acte teroriste contra reprezentanților puterii sovietice și activitatea într-o organizație contrarevoluționară, adică crime prevăzute de articolele 54-1 al.a, 54-8 și 54-11 din Codul penal al RSSU”³². Atanasie Ioniță, Ecaterina Vidrașcu, Grigore Roșca, Ștefan Chirică, Gheorghe Popa, Ion Cuscoș, Andrei Popa, Profir Suruceanu, Andrei Suruceanu, Ion Bunduchi, Vasile Aparatu și Ștefan Volontir au fost învinuiți de „trădare de patrie, de susținere a teroriștilor și de activitate într-o organizație contrarevoluționară, crime prevăzute de articolele 54-1 al.a și 54-11 din Codul penal al RSSU”³³. Grigore Munteanu, Alexandra Suruceanu și Teodora Chirică – de „susținere a trădătorilor patriei și teroriștilor, crime prevăzute de articolele 19-54-1al.a și 19-54-8 din Codul penal al RSSU”³⁴. Lui Gheorghe Suruceanu, care avea doar 16 ani, i s-au adus învinuiri că „nu a denunțat crima contrarevoluționară, ce-i era bine cunoscută și care consta în ascunderea teroriștilor, crimă prevăzută de articolul 54-12 din Codul penal al RSSU”³⁵.

Pentru a obține mărturii de care aveau nevoie organele juridice au recurs la tradiționalele metode de intimidare și maltratare. Condamnatul Andrei Popa, într-o plângere adresată procurorului general al RSSM, scria: „În timpul anchetei am fost forțat să semnez procesele-verbale ale interogatoriilor, care conțineau materiale false, inventate de către anchetator. Eu refuzam categoric să semnez materialele false. Ancheta se târăgăna. Atunci anchetatorul mă bătea. Pe parcursul anchetei am fost bătut de trei ori. Eram de asemenea amenințat că dacă nu semnam procesele-verbale ale anchetei, atunci întreaga mea familie va fi deportată, poate chiar nimicită. Aceasta mă înspăimânta, de aceea făceam tot ce mi se cerea” (Țurcanu, Boldișor, Postică 1995).

În conformitate cu art.296 și 297 ale Codul penal al RSSU, 16 persoane au fost condamnate la „privațiune de libertate în lagărele de corecție prin muncă pe un termen de 25 de ani fiecare, cu anularea drepturilor conform articolului 29 a, b, v, g din Codul penal al RSSU pe termen de cinci ani

și confiscarea averii”³⁶, iar Gheorghe Suruceanu – la „privațiune de libertate în lagăr de corecție prin muncă pe un termen de șapte ani”³⁷. Sentința era „definitivă neputând fi supusă recursului de casare”, făcându-se excepție doar pentru adolescentul Gheorghe Suruceanu³⁸. Dar la 28 iulie 1951 Colegiul militar al Judecătoriei Supreme a URSS a respins cererea de grațiere depusă de Gh. Suruceanu³⁹. De menționat că liderul formațiunii, Filimon Bodiu, împreună cu fiul Ion, fuseseră uciși în ziua de 16 noiembrie 1950 în timpul ultimei lor confruntări cu organele sovietice de represalii.

În a doua jumătate a anului 1951 au fost arestați și deferiți justiției peste 40 de membri și susținători ai Partidului Democrat Agrar, printre care și Simion Zlatan, unul dintre liderii formațiunii. Vom menționa că Partidul Democrat Agrar a fost una dintre cele mai mari și mai combative formațiuni antisovietice țărănești din Moldova, care a activat în anii 1950-1953 pe teritoriul fostelor raioane Chiperceni, Râșpopeni, Rezina, Orhei și Susleni sub conducerea lui Simion Zlatan, originar din s. Popencu, Râbnița, și Vasile Odobescu, originar din s. Cuizăuca, Chiperceni.

Vasile Odobescu, împreună cu colegii săi Alexandru Duca, Ilarion Tăutu și Petru Bobeică au fost arestați în zilele de 16 și 17 ianuarie 1953 și aduși în fața tribunalului militar (Țurcanu 2000, 135). Sentința a fost deosebit de crudă. Potrivit unor surse, unsprezece combatanți, din cei doisprezece, care fuseseră condamnați la moarte ca „trădători de patrie”, au fost executați: Simion Zlatan, Vasile Odobescu, Grigore Ciolan, Emilian Boțolin, Dumitru Grubâi, Ivan Țurcan, Marc Laur, Simion Baranovschi, Ivan Galbur, Andrei Garam și Clima Gheorghe. Ceilalți, circa treizeci de membri și susținători ai PDA au fost privați de libertate pe un termen de 25 de ani (Tudor 1991, 90).

În martie 1952 s-a deschis un proces judiciar împotriva membrilor așa-zisei „organizații insurecțional-teroriste antisovietice *Uniunea Democratică a Libertății*”, formațiune constituită în mare din etnici ruși și ucraineni ce locuiau în or. Bălți și în unele raioane din nordul republicii⁴⁰. După câteva luni de interogatorii, torturi, maltratări,

³² ASISRM, d.p. 6015, vol. 6, p. 213.

³³ ASISRM, d.p. 6015, vol. 6, p. 213.

³⁴ ASISRM, d.p. 6015, vol. 6, p. 213.

³⁵ ASISRM, d.p. 6015, vol. 6, p. 213.

³⁶ ASISRM, d.p. 6015, vol. 6, p. 213-214.

³⁷ ASISRM, d.p. 6015, vol. 6, p. 213-214.

³⁸ ASISRM, d.p. 6015, vol. 6, p. 214.

³⁹ ASISRM, d.p. 6015, vol. 6, p. 321.

⁴⁰ ASISRM, f. 018218, d.p. 6168, vol. 8, p. 30.

în fața Tribunalului militar regional Odesa au fost aduse 23 de persoane⁴¹. În timpul procesului acuzații au recunoscut că au întreprins unele acțiuni antisovietice, însă au respins categoric acuzațiile de terorism și trădare de patrie. Liderul formațiunii, A. Miliutin, a declarat că Tribunalul militar care le examinează dosarul nu poate fi obiectiv, deoarece el reprezintă tabăra împotriva căreia au luptat; în plus, membrii organizației sunt acuzați fără nici un temei de activitate teroristă⁴².

A. Miliutin a mărturisit că în activitatea sa antisovietică s-a străduit să respecte cu strictețe regulile de conspirație, înțelegând că în caz de prăbușire a ei, va fi tras la răspundere. Această perspectivă însă nu l-a speriat și nu l-a abătut din cale. Considera acțiunile sale juste și nu regreta. „Nu neg acțiunile mele și recunosc că sunt vinovat de activitate antisovietică, însă consider că prin acțiunile mele nu mi-am trădat patria, nu mi-am trădat poporul”⁴³, a declarat A. Miliutin.

Un alt lider al formațiunii, Nicolae Postol, de asemenea, a respins orice acuzație de terorism, afirmând că lupta împotriva puterii sovietice și a comunismului nu poate fi calificată ca trădare de patrie. În ultimul său cuvânt, înainte de pronunțarea sentinței, Postol a spus: „Am pășit pe calea activității anisovietice din cauza că eram pornit împotriva puterii sovietice și a sistemului colhoznic. Nu așteptam americanii. Sunt rus și știu că un rus nu va accepta niciodată să trăiască sub administrația americanilor. În caz de război, m-aș fi dus să bat americanii. Am creat organizația antisovietică pentru a lupta împotriva puterii sovietice, pentru răsturnarea puterii sovietice și instaurarea unui nou regim”⁴⁴.

A. Miliutin a rugat Tribunalul militar să manifeste indulgență față de colegii săi. Pentru sine n-a cerut îndurare, fiindcă știa că tribunalul nu-l va ierta.

Sentința a fost pronunțată la 19 martie 1952⁴⁵.

În baza art. 54-1 al Codul penal al RSSU, liderii formațiunii A. Miliutin și N. Postol au fost condamnați la pedeapsa capitală prin împușcare, cu confiscarea întregii averi. Vasile Hriplivâi, Vasile Barbovschi, Boris Novac, Simion Untu, Petru Ca-

pusta, Condrat Borisov, Akim Borisov, Alexei Coval, Sava Lopatinski, Ion Ieșan, Dumitru Pădureț, Alexandru Gonța, Mihail Doneț, Alexandr Corceac au fost condamnați la 25 de ani de detenție în lagăre de muncă silnică, cu suspendarea drepturilor civile pe termen de cinci ani și confiscarea averii. Grigori Pelevaniuc, Nicolai Usatâi, Artiom Borisov și Ivan Covaliov – la 10 ani de detenție în lagăre de corecție prin muncă, cu suspendarea drepturilor civile pe termen de cinci ani⁴⁶.

La 12 iulie 1952 Prezidiul Sovietului Suprem al URSS a examinat cererea de grațiere depusă de N. Postol și i-a înlocuit pedeapsa capitală cu 25 de ani de detenție în lagăre de corecție prin muncă, cu suspendarea drepturilor civile pe un termen de cinci ani⁴⁷. Cererea de grațiere depusă de A. Miliutin a fost respinsă. La 26 iulie 1952 el a fost împușcat⁴⁸.

Pedepsele drastice la care au fost supuși membrii și susținătorii mișcării de rezistență din RSSM nu urmăreau doar scopul de a-i demoraliza sau de a-i nimici fizic, dar și de a înspăimânta cât mai mult populația băștinașă, de a o face să adopte un comportament docil față de comandamentele politico-ideologice, social-economice și culturale ale stăpânirii comuniste.

După moartea lui Stalin toate procesele intentate participanților la mișcarea de rezistență din RSSM, cu excepția celor condamnați la pedeapsa capitală, au fost revizuite și recalificate. Mulți dintre condamnați nici nu au ajuns până în clipa reabilitării, decedând în locurile de detenție, alții vor reveni la baștină după mulți ani de muncă istovitoare, dar păstrând credința în adevărul și dreptatea pentru care s-au sacrificat. În cele din urmă justiția sovietică a recunoscut că acești oameni au fost osândiți nelegitim și că în timpul anchetei au fost supuși unor torturi sălbatice.

⁴¹ ASISRM, f. 018218, d.p. 6168, vol. 8, p. 260-271.

⁴² ASISRM, f. 018218, d.p. 6168, vol. 8, p. 73.

⁴³ ASISRM, f. 018218, d.p. 6168, vol. 8, p. 95.

⁴⁴ ASISRM, f. 018218, d.p. 6168, vol. 8, p. 229.

⁴⁵ ASISRM, f. 018218, d.p. 6168, vol. 8, p. 230.

⁴⁶ ASISRM, f. 018218, d.p. 6168, vol. 8, p. 230.

⁴⁷ ASISRM, f. 018218, d.p. 6168, vol. 8, p. 246.

⁴⁸ ASISRM, f. 018218, d.p. 6168, vol. 8, p. 356.

Bibliografie

- Boldișor 1995:** V. Boldișor, Noi am fost și am murit patrioți ai neamului românesc! *Literatura și arta* 25, 22 iunie 1995.
- Bunăcalea, Calcea, 1999:** P. Bunăcalea, A. Calcea, Osândiți la nemurire (Chișinău 1999).
- Moraru 1994:** I. Moraru, Organizație de luptă împotriva cotropitorilor ruși. *Mesagerul* 22, 24 septembrie 1994.
- Postică 1999:** E. Postică, Martiri ai rezistenței antitotalitariste din Basarabia. *Tyragetia* VIII, 1999, 135-140.
- Postică 2001:** E. Postică, Aspecte din mișcarea de rezistență antisovietică în Basarabia postbelică. *Destin Românesc* 4, 2001.
- Tudor 1991:** Ș. Tudor, Recul. Partidul Democrat Agrar în ilegalitate, anii 1950-1953. *Basarabia* 9, 1991.
- Tudor 1992:** Ș. Tudor, Recul. Organizația Națională din Basarabia „Arcașii lui Ștefan”. *Basarabia* 9, 1992.
- Țurcanu 2004:** I. Țurcanu, Istoricitatea istoriografiei. Observații asupra scrisului istoric basarabean (Chișinău 2004).
- Țurcanu, Postică 1995:** I. Țurcanu, E. Postică, O țărancă din Basarabia față în față cu mașina sovietică a terorii. *Literatura și arta*, 10 august 1995.
- Țurcanu, Boldișor, Postică 1995:** I. Țurcanu, V. Boldișor, E. Postică, Lupta antisovietică și anticomunistă a grupării lui Filimon Bodi. *Literatura și arta* 27, 6 iulie 1995.
- Кожемякин 1987:** Г. Кожемякин, Рассказы о чекистах (Кишинев 1987).
- Пасат 1994:** В. Пасат, Трудные страницы истории Молдовы 1940-1950 (Москва 1994).

Lawsuits initiated against participants of resistance movement from postwar Moldova

Abstract

In this article the author returns to the red terror and anti-Soviet resistance in postwar Moldova. The numerous judiciary processes set up by soviet authorities against the participants and supporters of anti-Soviet and anticomunist resistance are in focus. The essence of Soviet justice came out to light during the lawsuits, along the cruelty and lack of humanity with regard to the opponents of the regime. Victims of unfair lawsuits turned up to hundreds and thousands of men who dared to go against the political terror and economical exploitation promoted by communist party and Soviet power on occupied territory of Bessarabia. All leaders and active members of the anti-Soviet organizations operating in the first postwar years were convicted under the accusation of “treason” to either death or 25 years of prison. The drastic measures applied to the participants of anti-Soviet and anticomunist resistance were aimed, besides physical and moral destruction, at disseminating fear amongst local population and making them more loyal to the Soviet regime also.

Судебные процессы, инсценированные против участников антисоветского сопротивления в послевоенной Молдове

Резюме

В данной работе автор возвращается к проблеме красного террора и антисоветского сопротивления в послевоенной Молдове. В центре внимания многочисленные судебные процессы, инсценированные советскими властями над участниками антисоветского и антикоммунистического сопротивления и их сочувствующими. В ходе этих процессов проявилась, как нигде лучше, сама сущность советского правосудия, его жестокость и бесчеловечность по отношению к инакомыслящим. Жертвами судебных расправ стали сотни и тысячи людей, осмелившиеся выступить против политического террора и экономической эксплуатации, проводимые коммунистической партией и советской властью на территории оккупированной Бессарабии. По обвинению в «измене родине» были приговорены к смертной казни или к 25 годам лишения свободы все руководители и активные участники антисоветских формирований, действовавшие в первые послевоенные годы. Столь жестокие меры наказания по отношению к участникам антисоветского и антикоммунистического сопротивления были призваны не только ликвидировать их морально и физически, но и напугать как можно больше местное население, сделать ее более лояльной к советскому режиму.

04.06.2010

Dr. Elena Postică, Muzeul Național de Arheologie și Istorie a Moldovei, str. 31 August, 121-A, MD-2012 Chișinău, Republica Moldova